

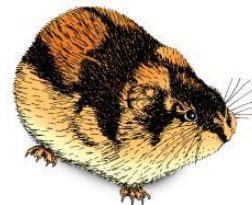

Sabima kartleggingsnotat 33, 2024

Kartlegging av ilder og oter ved Øra naturreservat, Fredrikstad 2024

Av Ingrid Tangvik

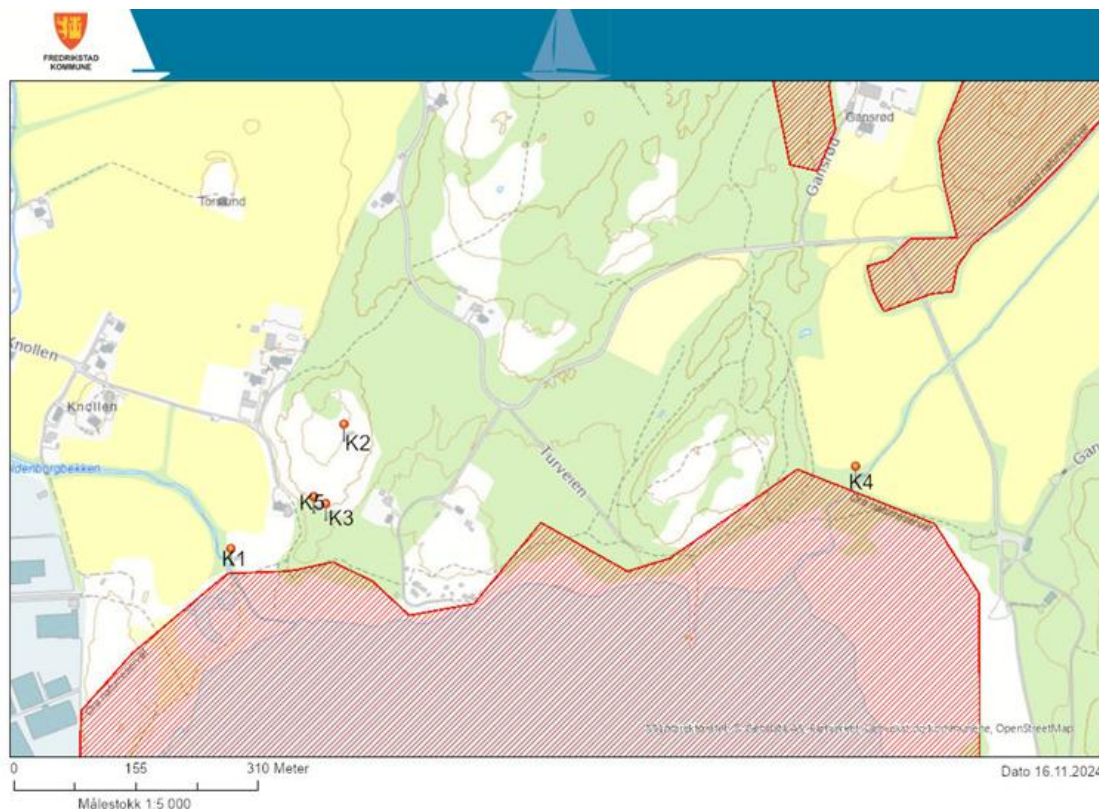
Kartlegging av ilder og oter ved Øra naturreservat, Fredrikstad 2024

Emneord: viltkamera, mårdyr, smågnagere

Utbredelsen av ilder (*Mustela putorius*) i Norge er lite kjent. Det er få som forsker på arten, og mange av de registrerte forekomstene er gjort i forbindelse med andre overvåkningsprosjekter. Ilderen står som sårbar på Norsk rødliste og er totaltfredet, hvilket er overraskende for mange. Arten er et populært kjæledyr, og det er mange som ikke er klar over at arten finnes naturlig i norsk natur. Sverige har en stabil populasjon av arten, og det er sannsynlig at den norske bestanden blir supplert derfra. Arten trives i tilknytning til mennesker, og kan gjerne bo i nærheten av søppelfyllinger (Rueness 2024). Det er registrert to forekomster av ilder ved Øra naturreservat i artskart. Den ene fra 2009 og den andre fra 2017. Begge registreringene er gjort i nærhet til Frevar gjenvinningsstasjon. Området rundt Øra naturreservat egner seg derfor godt til å undersøke nærmere for tilstedeværelse av ilder.

Oter er relativt godt kartlagt i Norge. Det er registrert mange forekomster og den er vanlig flere steder i landet. Den er ikke registrert i prosjektområdet, men det er registrert en forekomst av fire individer i Glomma i Sarpsborg, nord for studieområdet.

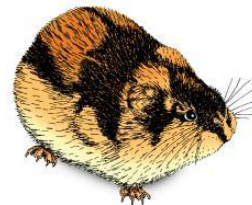
Det er spesielt interessant å undersøke området på Gansrød i Gamle Fredrikstad pga. dets nærhet til Øra naturreservat og til søppelanlegget til Frevar. Reservatet er først og fremst et fuglereservat, og selv om smågnagere og fisk er hovedføden til henholdsvis ilder og oter, kan også fugl og fugleegg stå på menyen (Rueness 2024; Store norske leksikon (2005-2007)).

Figur 1 Oversiktskart over kameraplasseringer. Rødt, skravert område er Øra naturreservat.

Gjennomføring

Det ble satt ut tre viltkameraer av typen Mackenzy Entry Level Trail Cam på utsiden av Øra naturreservat 20. oktober 2024 (fig. 1). Det er Fredrikstad kommune som er grunneier i områdene utenfor reservatet. Det ble ikke etterspurt tillatelse fra Statsforvalter om plassering av kameraene innenfor reservatgrensen. Kameraene ble ikke oppdatert med riktig dato før utsetting, slik at kameraets 01.01.2024 tilsvarer datoen 20.10.2024. De tre kameraene ble plassert i antatt sannsynlige områder for å dokumentere ilder og/ eller oter. Kamera 1 (K1) ved Oldenborgbekken, K2 mot et gammelt brått (fig. 2) og K3 ved et område trolig brukt til passasje av smågnagere (fig. 3) Kameraene stod ute i 27 døgn, med unntak av K1.

Figur 2 Plassering av K2.

Figur 3 Plassering av K3.

Treet K1 var plassert i ble felt av bever i løpet av prosjektets første uke (fig. 4). Grunnet mangel på andre egnede trær på lokasjonen, ble K1 flyttet til en annen bekk i området, og ble omdøpt til K4 (fig 1). Til tross for at kameraet tilsynelatende hadde klart seg bra under felling av treet, viste det seg at det sannsynligvis hadde tatt noe skade allikevel. Ved neste sjekk av kameraet var kun ett bilde tatt, og det stod og lyste rødt. Det ble forsøkt å bytte batterier, men kameraet viste fremdeles lavt batterinivå, til tross for åtte helt nye batterier. Den siste uken var det derfor kun to kameraer i bruk.

Figur 4 Treet K1 var plassert i ble spist på og dermed felt av bever. Kameraets plassering på treet er merket med rød ring.

Underveis var det lite aktivitet ved K2, og det ble derfor flyttet og plassert ved K3 der det var stor aktivitet av smågnagere. Smågnagere er hovedfoden til ilder, og det var derfor interessant å få bedre oversikt over lokaliteten. K2 ble omdøpt til K5 ved flyttingen.

Resultat

Det ble ikke dokumentert hverken ilder eller oter i løpet av de 27 kameradøgnene, men det ble dokumentert ni andre villlevende arter (tabell 1) og en huskatt.

Tabell 1 Oversikt over overvåkningsperiode per lokalitet og arter avbildet under prosjektet.

LOKASJON	PERIODE	NORSK NAVN	LATINSK NAVN
K1	20/10-27/10	Bever*	<i>Castor fiber</i>
K2	20/10-09/11	Ekorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
		Spettmeis	<i>Sitta europaea</i>
K3	20/10-15/11	Småskogmus	<i>Apodemus sylvaticus</i>
		Klatremus	<i>Myodes glareolus</i>
		Svarttost	<i>Turdus merula</i>
		Rødrev	<i>Vulpes vulpes</i>
K4	27/10-09/11	Rødrev	<i>Vulpes vulpes</i>
K5	09/11-15/11	Småskogmus	<i>Apodemus sylvaticus</i>
		Kjøttmeis	<i>Parus major</i>
		Spettmeis	<i>Sitta europaea</i>

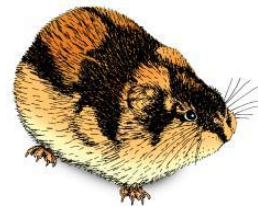
*Bever ble ikke avbildet, men var utvilsomt synderen bak det felte treet ved K1.

Oppsummering

Prosjektet ble ikke gjennomført slik som planlagt ved søknadstidspunktet. Grunnet mindre kapasitet enn antatt ble det kun satt opp tre kameraer, enda den opprinnelige planen var å ha et større, mer omfattende overvåkningsprosjekt. Prosjektet kom også i gang mye senere enn planlagt, og overvåkningsdøgn ble drastisk færre enn ønsket. Grunneiertillatelsen til å ha kameraene ute i området er gyldig ut inneværende år, og prosjektet vil derfor ha en ny overvåkningsrunde i desember.

Det er svært ønskelig å fortsette prosjektet, og forhåpentligvis kunne utvide overvåkningsområdet med flere kameraer i 2025. Det er et lovende område for å påvise artene, og hvis vi får tillatelse fra Statsforvalter er det kanskje mulig å ha kameraer innenfor reservatgrensen i neste runde.

Funnene av smågnagere er også spennende, og det kan tenkes at lokalitet K3 kan brukes i et eget prosjekt for å undersøke adferd eller kartlegging av gnagerbestandene i området.

Takk

Takk til Jeroen van der Kooij med hjelp til å artsbestemme smågnagerne på viltkamerabildene. Tusen takk til Sabima for tildeling av midler for å gjennomføre prosjektet.

Ekorn ved K2, 4. november 2024.

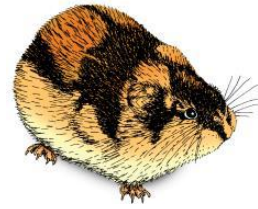
Småskogmus ved K3, 28. oktober 2024.

To småskogmus ved K3, 29. oktober 2024.

Klatremus ved K3, 6. november 2024

Rørdrev ved K4, 28. oktober 2024

Litteratur

Rueness, Eli Knispel: *oter* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 16. november 2024 fra <https://snl.no/oter>

Store norske leksikon (2005-2007): *ilder* i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 16. november 2024 fra <https://snl.no/ilder>